

Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь

Установа адукацыі “Беларускі дзяржаўны педагагічны ўніверсітэт
імя Максіма Танка”

Сучасныя праблемы гістарыяграфіі гісторыі

Матэрыялы Рэспубліканскай навукова-практычнай канферэнцыі
28 лістапада 2003 года

У 3-х частках

Частка 2

Мінск
2003

УДК 94(476)(043.2)

ББК 63.3(4 БеИ)

Г 51

Друкуецца па рашэнні рэдакцыйна-выдавецкага савета БДПУ імя М. Танка

Рэдакцыйная калегія: У.В. Тугай (галоўны рэдактар), С.П. Барадзін,
Дз.У. Дубінін, А.П. Жытко, У.У. Куніцкі, А.І. Малюгін,
А.М. Люты, А.Ф. Рацько, В.М. Фамін, А.А. Цобкало,
Л.Л. Шкуцько

Рэцэнзенты: У.М. Міхнюк, доктар гістарычных навук, прафесар
А.А. Яноўскі, кандыдат гістарычных навук, дацэнт

Г 51 Сучасныя праблемы гістарыяграфіі гісторыі: Матэрыялы Рэсп.
наук.-практ. Канф., 28 лістапада 2003 г.; Рэдкал.: У.В. Тугай (гал. рэд.)
і інш. – Мн.: БДПУ, 2003.-с. 276.

Асвятляюцца актуальныя пытанні гістарыяграфіі гісторыі Беларусі ад старажытнасці да нашых дзён, гістарыяграфія гісторыі славянскіх народаў а таксама гістарыяграфія ўсеагульнай гісторыі. Прызначаецца навукоўцам і выкладчыкам вышэйшых навучальных устаноў.

УДК 94(476)(043.2)
ББК 63.3(4 БеИ)

ISBN 985-435-155-6 (ч. 2)

© БДПУ імя М. Танка, 2003

2. БДАНТД, ф. 6, воп. 3, сар. 13
3. БДАНТД, ф. 6, воп. 3, сар. 13
4. БДАНТД, ф. 6, воп. 3, сар. 13
5. БДАНТД, ф. 6, воп. 3, сар. 29
6. БДАНТД, ф. 6, воп. 3, сар. 30
7. БДАНТД, ф. 6, воп. 3, сар. 6
8. БДАНТД, ф. 6, воп. 3, сар. 7
9. БДАНТД, ф. 6, воп. 3, сар. 8
10. Дзяржаўны архіў Мінскай вобласці, ф. 3, воп. 1, сар. 78
11. Егоров Ю. Градостроительство в Беларуси. М., 1994
12. НАРБ, ф. 4, воп. 336, сар. 889
13. Нацыянальны музей гісторыі і культуры Беларусі, ф. Ш. 33 л. 16, Н/в 13001.
14. Нацыянальны музей гісторыі і культуры Беларусі, ф. Ш. 33 л. 16, Н/в 6799.
15. НГАБ, ф. 1477, воп. 1, сар. 1021
16. НГАБ, ф. 24, воп. 1, сар. 1101
17. Смоліч А. Геаграфія Беларусі. Мн., 1993
18. Соболев В. О застенковцах Могилевской губернии в Беларуси. Мн., 1993
19. Ягораў Ю. Да пытання аб перададзенай ідэі гісторыі Мінска у XVII – першай палове XIX ст. Мінск: АГН БССР, 1993 (63)

ТВОРЧАЯ СПАДЧЫНА П. М. ШПІЛЕЎСКАГА
У Вывучэнні Гісторыі і этнаграфіі Беларусі

Д. У. Дукінін
Мінск

Усебаковае вывучэнне гісторыі і этнаграфіі Беларусі немагчыма без прац П. М. Шпілеўскага, аднаго з першых даследчыкаў гісторыі, этнаграфіі, фальклора і іншых беларускага народа. Ягоныя этнаграфічныя артыкулы, гістарычныя і фальклорныя навуковыя працы стаўляюць вялікую цікавасць як для навукаўцаў, так і для шырокага чытачоў, якія цікавяцца гістарычным і этнаграфічным мінулым нашай краіны.

Адначасна, што П. М. Шпілеўскага стаў першым беларусім пісьменнікам, які ад імя беларусаў засяродзіў на сваёй працы рускага друку.

Асобую цікавасць прадстаўляе серыя працаў П. М. Шпілеўскага па Беларусі. У гэтых працах ён асабліва ўважліва і дэталёва разглядае гісторыю і этнаграфію Беларусі. У гэтых працах ён асабліва ўважліва і дэталёва разглядае гісторыю і этнаграфію Беларусі. У гэтых працах ён асабліва ўважліва і дэталёва разглядае гісторыю і этнаграфію Беларусі.

рычных, этнаграфічных і публіцыстычных нарысаў. П. М. Шпілеўскі дае ў гэтых нарысах звесткі аб неселеных пунктах, іх архітэктуры, апісвае адзенне, жыллё, ежу, абрады і святы беларусаў, дзеліцца сваімі ўражаннямі, змяшчае фальклорныя творы. Менавіта П. М. Шпілеўскім было пашырана геаграфічнае паняцце “Белоруссия”, уяўленне аб гісторыі Беларусі.

Засяродзіўшы ўвагу на беларусаў, П. М. Шпілеўскі ў сваёй працы значна месца ўдзяляе і прадстаўнікам іншых народаў: татарам, цыганам, яўрэям.

П. М. Шпілеўскі асабліва засяродзіў увагу на вядзення сельскай гаспадаркі, аднак пры гэтым ён занадта ідэалізуе жыццё беларускага селяніна.

Безумоўна, на творчасць даследчыка вялікі ўплыў аказалі догмы рускай афіцыйнай навукі, а таксама час, у які ён жыў і саслоўе, да якога ён належыў.

Аналіз творчай спадчыны П. М. Шпілеўскага немагчымы без яго прац “Белоруссия в характеристических описаниях и фантастических ее сказках”. Гэтая праца даследчыка ўпершыню ў папулярнай форме пазнаеміла жыхароў Расіі з побытам і вусна-пазтычнай творчасцю беларускага народа. П. М. Шпілеўскі разглядае беларусаў як асобны народ, падкрэсліваючы пры гэтым адзінства паходжання беларускага народа з рускім народам. Аднак, як і ў папярэднім нарысе, так і ў гэтай працы, П. М. Шпілеўскі ідэалізуе побыт і культуру беларусаў.

Між тым, не глядзячы на гэты факт, для многіх пакаленняў даследчыкаў беларусазнаўства, гэтая праца доўгі час лічылася асноўнай, першаснай літаратурнай крыніцай.

За свае кароткае жыццё (1823-1861) П. М. Шпілеўскі паспеў разгледзець розныя аспекты гісторыі і этнаграфіі Беларусі. Пра гэта сведчаць самі назвы прац: “Белорусские народные поверья”, “Описание посольства Льва Сапегы в Москву в 1600 году”, “Народные пословицы с объяснением происхождения и значения их”, “Исследование о вовколаках на основании белорусских поверий”, “Белорусские пословицы”, “Свадебные обряды у застенковцев (околичан) Витебской губернии”, “Мозырщина”, “Западнорусские очерки”, “Поездка в западные губернии”.

Вывучаючы працы П. М. Шпілеўскага трэба мець на ўвазе стан этнаграфічнай навукі таго часу, калі яшчэ не была распрацавана методыка збірання фальклорна-этнаграфічных матэрыялаў, тым не менш, без яго прац немагчыма ўявіць вывучэнне гісторыі, этналогіі, фалькларыстыкі Беларусі.